

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка

Кафедра екології

Дипломна робота
магістра

з теми: **«СОЦІОЕКОЛОГІЧНІ МЕХАНІЗМИ ВИРІШЕННЯ
АНТРОПОГЕННОГО ВПЛИВУ У СФЕРІ ОХОРОНИ
НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»**

Виконала: студентка 2 курсу Ecol1-M20 групи,
спеціальності 101 “Екологія”

Постоловська Руслана Вікторівна _____

Керівник: Семерня О.М., д.п.н., доцент кафедри
екології

Рецензент: Федорчук І.В., к.б.н., доцент кафедри
екології

Кам'янець-Подільський – 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕВОЛЮЦІЯ ВЗАЄМОВІДНОСИН ЛЮДИНИ Й ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА.....	5
РОЗДІЛ 2. ВПЛИВ ДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ НА ДОВКІЛЛЯ.....	8
2.1. Демографічні проблеми і можливості біосфери.....	8
2.2. Демографічні проблеми України.....	10
2.3. Урбанізація та її негативні наслідки.....	11
2.4. Основні джерела антропогенного забруднення довкілля.....	12
2.5. Радіоактивне забруднення.....	14
2.6. Шумове забруднення.....	16
2.7. Основні методи визначення забруднень.....	21
РОЗДІЛ 3. СОЦІОЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТОСФЕРИ.....	24
3.1. Вплив діяльності людського суспільства на геологічне середовище.....	24
3.2. Ґрунт – важливий компонент біосфери.....	25
3.3. Сучасний стан ґрунтів України та шляхи його поліпшення.....	27
РОЗДІЛ 4. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД І МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА. ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ НАСЕЛЕННЯ.....	33
4.1. Механізм управління процесом природокористування.....	33
4.2. Екологічний моніторинг.....	38
4.3. Міжнародне екологічне співробітництво.....	41
ВИСНОВКИ.....	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	47

ВСТУП

Актуальність теми: На сучасному етапі спостерігаються значні зміни екологічного стану більшості екосистем України, які під тиском антропогенного навантаження деградують.

Особливої уваги заслуговують природоохоронні території, де збереження екологічної рівноваги екосистем та підтримання їх біорізноманіття відіграють ключову роль.

Збереження, покращення екологічного стану і відновлення природних та порушених, внаслідок антропогенної діяльності людини річкових, лісових, лучних, ґрунтових екосистем зумовлюють формування природних ресурсів.

Масштабне зростання антропогенного навантаження на системи, що спричинене інтенсифікацією сільського господарства, збільшенням комунально-побутових та промислових скидів забруднених вод, надходженням специфічних, різноманітних за спектром дії забруднюючих речовин з місцевих та трансграничних джерел, потребує постійного контролю за їх станом.

Об'єкт досліджень. Взаємовідносини людини з екосистемами.

Предмет досліджень: Наслідки впливів антропогенних факторів на довкілля.

Мета досліджень: Встановлення соціоекологічних механізмів вирішення антропогенного впливу сфері охорони навколишнього природного середовища.

Завдання досліджень:

- Встановлення найбільш поширених антропогенних факторів за літературним оглядом;
- Вирішення соціоекологічних проблем літосфери;
- Розробити механізм управління процесом природокористування;
- Встановити дію факторів на довкілля.

Методи дослідження : аналіз (теоретичний) предметного змісту різних інформаційних джерел з піднятої проблематики; кількісний та якісний аналіз одержаних відомостей та їх узагальнення.

Практичне значення одержаних результатів. Робота носить описовий характер і може бути використана при написанні курсових, дипломних та магістерських робіт на кафедрі загальної екології.

Апробація результатів досліджень. Результати наших досліджень були представлені на звітній конференції студентів і магістрантів природничо-економічного факультету, яка відбулася 5 жовтня 2021 року у вигляді доповіді «Соціоекологічні механізми вирішення антропогенного впливу у сфері охорони навколишнього природного середовища».

Структура та обсяг роботи: дипломна робота викладена на 49-ти сторінках машинописного тексту та складається із вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел (який містить 35 найменування).

ВИСНОВКИ

З появою людей на Землі почався вплив їхньої діяльності на кругообіг речовин та енергетичний обмін у біосфері. На відміну від інших організмів людина – це особливий біологічний вид, який впливає на природу не лише процесами обміну речовин у живій природі, тобто біологічним обміном, а й трудовою діяльністю. Вплив її пов'язаний не тільки з ростом народонаселення, а також з технічною оснащеністю та вмінням організовувати працю.

Господарська діяльність людини зумовила пошкодження і вичерпування природних ресурсів, що призводить до деформації сформованих протягом багатьох мільйонів років природного кругообігу речовин та енергетичних потоків на планеті. Внаслідок цього почалося прогресуюче руйнування біосфери Землі, що може набути характеру незворотних процесів і навколишнє середовище може стати непридатним для існування.

Внаслідок видобування, збагачення та переробки корисних копалин, нагромадження порожньої породи та відходів виробництва відбувається концентрація шкідливих елементів – важких металів, радіонуклідів тощо, що призводить до важких захворювань і навіть масової загибелі рослин і тварин.

Останнім часом у багатьох країнах дедалі ширше застосовують економічні методи управління процесом природокористування. Впровадження плати за забруднення приводить до істотного зменшення природоохоронних витрат, оскільки підприємства з низькою вартістю ліквідації забруднень прагнуть до максимального їх скорочення, а за високої вартості природоохоронних заходів забруднення хоч і надходять у природне середовище, та високі штрафи за це дозволяють державним органам концентрувати значні ресурси для природоохоронних цілей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Демченко В.Ф. Сочетание гигиенического и биологического мониторинга при оценке пестицидных препаратов / В.Ф. Демченко, Л.Г. Александрова, М.А. Клименко. – Киев: Вища школа, 2000. – С.43-46.
2. Дяченко Г.І. Моніторинг навколишнього середовища (Екологічний моніторинг). // Г.І. Дяченко - Новосибірськ: «Вища школа», 2003 - 470 с.
Дрейер О. К., Лось В. А. Экология и устойчивое развитие: Учебное пособие. – М.: Изд. УРАО. – 1999. – С. 3-7, 75- 95, 146- 155.
3. Жизнь животных // Беспозвоночные. Том 3 М.: Просвещение, 1986. – 574 с.
4. Зелеський І.І. Екологія людини: Підручник / І.І. Зелеський, М.О. Клименко. – К.: Видавничий центр «Академія», 2007. – С. 149-154.
5. Зернов С.А. Общая гидробиология. // С.А. Зернов – М.; Л.: Изд-во АН СССР, 2001. – 587 с.
6. Злобін Ю. А. Основи екології. // Ю. А. Злобін – К.: Вид. “Лібра”. – ТОВ. – 1999. – С. 7-239.
7. Інформаційний бюлетень про стан екологічного середовища України за 1992 – 1999 роки. Київ – 1994 р., випуск 13. – 42 с.
6. Исидоров В.А. Введение в химическую экотоксикологию: Учебн. Пособие / В.А. Исидоров. – СПб.: Химиздат, 2002. – 557 с.
8. Каплин В.Г. Основы экотоксикологии / В.Г. Каплин. – М.: Колос, 2008. – С. 119-138
9. Клименко М.О. Моніторинг довкілля: Підручник / М.О. Клименко, А.М. Прищепа, Н.К. Вознюк. – К.: «Академія», 2007. - 359 с.
10. Клименко М.О. Антропогенні зміни і стан здоров'я населення. Регіональні екологічні проблеми / М.О. Клименко – К.: ВГЛ «Обрії», 2004. – 235 с.
11. Корабльова А.І. Вступ до екологічної токсикології / А.І. Корабльова, Л.Г. Чесанов, А.Г. Шапар. – Дніпропетровськ. Центр економічної освіти, 2001. - С.88-89.
12. Кормилицын В.И. Основы экологии / В.И. Кормилицын, М.С. Цицкишвили, Ю.И. Яламов. – М., 2005. – 343 с.

- 13.Кормилицын В.И., Цицкишвили М.С., Яламов Ю.И. “Основы экологии”, Москва, 1999.- 235с.
- 14.Куценко А.М. Охрана окружающей среды в сельском хозяйстве / А.М. Куценко, В.Н. Писаренко. – К., 2006. – 210 с.
15. Лаптев А.А. Охрана и оптимизация окружающей среды / А.А. Лаптев, С.И. Приемов, И.Д. Родичкин. – К., 2010. – 275 с.
- 16.Левківський С.С. Загальна гідрологія / С.С. Левківський, В.К. Хільчевський, О.Г. Ободовський. – К.:Фітосоціоцентр, 2014. – 264 с.
17. Малі річки України // Довідник. — За ред. Яцика А.В. — К.: «Урожай», 1999. — 286 с.
- 18.Мережко А.И. Проблемы малых рек и основные направления их исследования // Гидробиол. журнал. – 2012. – 34, №6. – С. 66 – 71.
- 19.Методика оценки экологического состояния водоемов по макроорганизмам./ Ганьшина Л., Горидченко Н. – М., 1998. – 37с.
- 20.Монин А.С., Шишков Ю.А. Глобальные экологические проблемы. Н-п серия «Науки о Земле», 7’90, Москва, «Знание», 1990. – 243 с.
- 21.Муравьев А.Г. Руководство по определению показателей качества воды полевыми методами./ А.Г. Муравьев 2 – е изд., перераб. И доплн. – СПб.: «Крисмас+», 2000. - 232с.
- 22.Мусієнко М.М. “Екологія рослин” :Підручник. // М.М. Мусієнко – К.: Либідь, 2007 – 432 с.
- 23.“Национальный форум “Экология и экономика России”-1995. Экология. Экономика. Бизнес” Москва, 2014. –32 с.
- 24.Нестеров П.М. “Экономика природопользования и рынок”. // П.М. Нестеров, А.П. Нестеров Москва, 2010. – 432 с.
- 25.Новиков Р.А. “О механизме регулирования окружающей среды от загрязнения”// Р.А. Новиков. – Москва, 1999. – 432 с.
- 26.Новиков Р.А. О механизме регулирования окружающей среды от загрязнения / Р.А. Новиков. – М., 2002. – 135 с.
- 27.Новиков Ю. В. Экология, окружающая среда и человек: Учебное пособие для вузов. – М.: Агентство “ФАИР”, 2000, С. 3 – 30, 45 – 66, 150 – 160, 211 –

233, 272 – 295.

28.Одум Ю. Основы экологии // Ю. Одум – М.: Мир, 1975. – 740 с.

29.Оуэне М. Биогенные элементы, их источники и роль в речных системах // Научные основы контроля качества поверхностных вод по гидробиологическим показателям. Труды советско-английского семинара. Д.: Гидрометеиздат, 1990. – С. 54–65.

30. Паламарчук М.М. Нове життя малих річок / М.М. Паламарчук, О.З. Ревера. – К.: Урожай, 1998. – 342 с.

31.Перехрест В.С., Чекушкина Т.А. Малим річкам – чистоту і повноводність / В.С. Перехрест, Т.А. Чекушкина. – К.: Урожай, 1986. – 203 с.

32.Радкевич Е. Наш дом – Земля. // Е. Радкевич. – Москва, «Молодая гвардия», 1988. – 342 с.

33.Яценюк В.І. Перша медична допомога при отруєнні пестицидами / В.І. Яценюк – К., 2005. – 48 с.